

СВЕТОСЛАВ СЛАВЧЕВ
ПРЕЗ МРАКА НА
ХИЛЯДОЛЕТИЯТА

chitanka.info

Чадуик — или съкратено Чад — Оливър, както много други писатели, идва в научната фантастика от науката. Или така поне смятат критиците. И навярно имат основание. Роденият през 1928 година Чад Оливър е завършил антропология през 1952 г., работил е като асистент, през 1961 е получил звание „доктор по антропология“ и от 1968 е професор в университета в Тексас, където работи и досега.

Но самият Оливър е на друго мнение.

„Бях професионален писател, преди да бъда антрополог, и подозирам, че и сега съм такъв!“ — казва той в едно интервю. И добавя, че колегите му не гледат с много добро око на неговата литературна дейност. (Колко позната история!)

За да твърди това, Оливър има основания, и то — сериозни. На 14 години е написал първия си разказ. Двадесет и две годишен е бил, когато още като студент е видял напечатани свои новели. Първият му роман „Мъглите на утрото“ — е излязъл през 1952 г., преди да се дипломира. И една подробност, дипломата му е по литература и антропология.

Питат го:

— Как смятате, каква е задачата на вашите разкази?

— Да будят чувства и размисъл — отговаря без колебание Оливър. — Ако един разказ най-напред не буди чувства, той нищо не струва!

— Кои писатели сте имали за пример?

— Влияли са ми Хемингвей и Стайнбек — отговаря също без колебание Оливър.

Така може да говори само писател, който е напълно уверен в себе си и не страда от излишно самомнение.

Първите романи на Оливър обаче са повлияни не толкова от Хемингвей и Стайнбек, колкото от Уелс. В „Мъглите на утрото“ героят бива пренесен 50 000 години назад във времето, попада сред неандерталци и след ред приключения бива спасен от стоящите на високо стъпало кроманьонци. В „Сенки по Слънцето“ (1954) пришълци от далечна планета колонизират незабелязано един градец в Тексас и всичко е тихо и мирно, докато героят не започва да се досеща за истината.

Голямата известност на Чад Оливър идва обаче с „Ветровете на времето“ (1957), която бива преведена на почти всички европейски

езици. Любителите на научната фантастика у нас я познават от съветското издание, което излезе преди петнадесетина години. Това е роман, който вече принадлежи към класиката на фантастиката. И сюжетът е класически: инопланетяни, попаднали в беда на Земята, приспали се в анабиотичен сън, за да се събудят в подходящо време, и учен, който се опитва да им помогне. При такъв сюжет съществува сериозна опасност един роман да се превърне или в плоско приключенско четиво, или в сълзлива мелодрама на героични и трагични решения.

Тук няма нито едното, нито другото. И цялата работа е в таланта на Чад Оливър. Изградил е образи, на които читателят вярва, и житейски ситуации, които са истински. Сполуката на романа идва по няколко линии.

Първата от тях е, че романът е пропит от чудесен хуманизъм — мек, малко тъжен и насмешлив. „Такива са хората — донякъде лоши, повече добри, и ние ги обичаме заради добротата им!“ Това е лайтмотивът. Той е свързан с пълното отрицание на ксенофобията — космическия расизъм. И едва ли се долавя нещо от Хемингуей или Стайнбек! По-скоро звучат нотките на чеховска тъга и добра насмешка.

Втората сполука е по линията на образите. Обикновено в подобни романи инопланетяните са еднакви, стереотипни по начин на мислене и поведение. А тук те са личности, които се запомнят. И главният герой е намерен много точно — един самотник в живота, уморен от безрадостната суетня на американските ловци на печалби в мегаполисите. Такива герои има достатъчно в западната литература и разочарованият самотник, разбира се, не е откритие на Оливър. Но той въздействува, вярваме му, защото има много свое.

Другите романи на Оливър са практически неизвестни у нас. Любимата си тема за чуждата „примитивна“ култура и чуждите „примитивни“ ценности Оливър е разработил в „Неземни съседи“ (1960) и „Гиганти в праха“ (1976), тази тема е втъкана и в „Бреговете на чуждото езеро“ (1971). Всъщност „Бреговете на чуждото езеро“ е приключенско-фантастичен роман с много автобиографични елементи. Те идват от ярките впечатления на Оливър от неговото пребиваване в Кения като антрополог.

Пак антропологията! Тя е определено преимущество за Оливър. Той не е писател, който ни води през лабиринти от научни факти. Даже много не ги и споменава. Тази наука за човешкия род е само извор на вярата му — и той ни я внушава! — че човечеството, идващо от мрака на хилядолетията, ще пребъде. Постига го като високо ерудиран писател, с елегантен, подкупващ с искреността си стил.

Надявам се, така ще бъде оценен и от нашите читатели.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.